

Annotation

Der Wein gehört seit Urzeiten zur europäischen Geschichte und Kultur. Er war immer ein Teil des Lebens nicht nur der gesellschaftlichen Eliten. Er verbindet die Geschichte der traditionellen Agrargesellschaften des Mittelalters und der frühen Neuzeit mit der Moderne. Die Kultivierung des Weins hat die sozialen und kulturellen Strukturen sowie die demografischen und anthropologischen Verhältnisse entscheidend beeinflusst und in beträchtlichem Maße zu den gegenseitigen Beziehungen der ethnischen Gruppen und Nationen in Mitteleuropa (einschließlich der Deutschen, Österreicher, Liechtensteiner und Tschechen) beigetragen.

Die Konferenz „In vino cultura“ wird sich mit der Geschichte des Weins in Mitteleuropa mit Hilfe sozialhistorischer, kulturhistorischer und anthropologischer Methoden befassen. An der Veranstaltung werden sich die Deutsch-Tschechische und Deutsch-Slowakische Historikerkommission, die Liechtensteinisch-Tschechische Historikerkommission und die Ständige Konferenz österreichischer und tschechischer Historiker beteiligen. Damit umfasst sie die geografische Region von Südmähren, Niederösterreich und der südwestlichen Slowakei, darüber hinaus wird auch ein breiter „gesamteuropäischer“ Umfang erwartet, vor allem die liechtensteinisch-deutsche Rheinregion.

Im Rahmen dieser Konferenz werden 16 Referate (von jeweils ca. 20 Minuten mit nachfolgender Diskussion) erwartet; auch ein öffentlicher Abendvortrag ist vorgesehen. Die Konferenzsprache ist deutsch, eventuell englisch, der öffentliche Vortrag wird ins Tschechische übersetzt.

Anotace

Víno je od pradávna součástí evropských dějin a kultury. Vždy bylo součástí životů společenských elit i lidí žijících na okraji společnosti. Spojuje dějiny tradiční agrární společnosti středověku a raného novověku s dějinami moderní doby. Pěstování vína zásadním způsobem ovlivnilo sociální i kulturní struktury, demografické a antropologické poměry a do značné míry se dotýkalo vzájemných vztahů národů a etnických skupin žijících ve střední Evropě, včetně Němců, Rakušanů, Lichtenštejnců a Čechů.

Konference „In vino cultura“ se bude zabývat dějinami vína ve střední Evropě především prostřednictvím sociálněhistorických, kulturněhistorických a antropologických metod. Na jejím uspořádání se podílí Česko-německá a Slovensko-německá komise historiků, Česko-lichtenštejnská komise historiků a Stálá konference českých a rakouských historiků. Geografický rámec konference je tak vymezen především jižní Moravou, Dolními Rakousy a jihozápadním Slovenskem. Vzhledem k předpokládaným příspěvkům je ovšem očekáván také širší „celoevropský“ geografický záběr, především do německého a lichtenštejnského Porýní.

Očekáváno je celkem 16 referátů v délce cca 20 minut s následnou diskusí, součástí jednání bude také večerní veřejná přednáška. Jednací řeči konference bude němčina, popř. angličtina, veřejná přednáška bude tlumočena do češtiny.

Panels / Panely

- (1) Wein produzieren / Víno produkovat
- (3) Wein distribuieren / Víno distribuovat
- (2) Wein evaluieren / Víno oceňovat
- (4) Wein konsumieren / Víno konzumovat

Referatslänge / Délka referátu

20 Min. Referat + 20 Min. Diskussion / 20 min. referát + 20 min. diskuse

Geschäftssprache / Jednací řeč

Deutsch, ev. Englisch (der Eröffnungsvortrag wird ins Tschechische gedolmetscht werden) / Němčina, event, angličtina.

Tagungsort / Místo konání

Moravské zemské muzeum (Mährisches Landesmuseum),
Brno, Zelný trh 5, Přednáškový sál (Hörsaal)

Masarykova univerzita, Filozofická fakulta (Masaryk-Universität,
Philosophische Fakultät),
Brno, Arne Nováka 1, Posluchárna B2.13 (Hörsaal B2.13)

Organisation / Organizátoři

Deutsch-Tschechische und Deutsch-Slowakische
Historikerkommission / Česko-německá a Slovensko-německá
komise historiků

Liechtensteinisch-Tschechische Historikerkommission
/ Česko-lichtenštejnská komise historiků

Ständige Konferenz österreichischer und tschechischer
Historiker zum gemeinsamen kulturellen Erbe / Stálá konference
českých a rakouských historiků ke společnému
kulturnímu dědictví

Philosophische Fakultät der Masaryk-Universität Brunn
/ Filozofická fakulta Masarykovy univerzity Brno

Deutsches Historisches Institut Warschau / Německý historický
ústav ve Varšavě

Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen
Europa Leipzig / GWZO. Leibniz-ústav pro dějiny a kulturu
střední a východní Evropy

Masaryk-Institut und Archiv der Akademie der Wissenschaften
der Tschechischen Republik, öff. Wissenschaftseinrichtung
/ Masarykův ústav a archiv Akademie věd České republiky, v.v.i.

Liechtenstein Gruppe / Skupina Liechtenstein

Fakultät für Gartenbau der Mendel-Universität Brunn
/ Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity Brno

Mährisches Landesmuseum / Moravské zemské muzeum
Regionalmuseum in Mikulov / Regionální muzeum v Mikulově

Gefördert von / S podporou

KONFERENZ / KONFERENCE

IN VINO CULTURA

KULTURBEZIEHUNGEN DURCH
WEINBAU ÜBER GRENZEN HINWEG

VÍNO JAKO KULTURA
PŘEKRAČUJÍCÍ HRANICE

19.–22. 10. 2022

Programm

MITTWOCH, 19. OKTOBER 2022

BRNO, MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM, ZELNÝ TRH 5, PŘEDNÁŠKOVÝ SÁL

(0) Abendvortrag

17.00–17.30

Begrüßung, Eröffnung der Tagung

17.30–19.00

Ludger Mees (Universidad del País Vasco, Bilbao)

Grenzenlos. Europäische Weinkulturen: Landschaften, Winzer und Genießer

19.00–19.30

Präsentation der Publikationen der Historikerkommissionen

19.30–21.00

Abendessen für Vortragende und Kommissionsmitglieder in Form eines Empfangs

DONNERSTAG, 20. OKTOBER 2022

BRNO, FILOZOFICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY, ARNE NOVÁKA 1, POSLUCHÁRNA B2.13

(1) Wein produzieren / Víno produkovat

Moderation: Arthur Brunhart

9.00–9.40

Frank Hadler (GWZO. Leibniz Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa Leipzig)

Wein zwischen Mosel und Thaya

9.40–10.20

Alois Ospelt (Vaduz)

Wein produzieren im Fürstentum Liechtenstein

10.20–10.40

Kaffeepause

Moderation: Luboš Velek

10.40–11.20

Radek Sotolář (Mendelova univerzita Brno)

Dominante Weinsorten in Vergangenheit und Gegenwart

11.20–12.00

Jana Villnow Komárková (Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR Praha)

Die Sprache im Weinbau

(2) Wein evaluieren / Víno oceňovat

Moderation: Stephan Newerkla

13.20–14.00

Martin Markel (Masarykova univerzita Brno)

Genossenschaft oder Appellation? Die Formung der Weinidentität in Mähren in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts

14.00–14.40

Juraj Buzalka (Univerzita Komenského Bratislava)

The Value of Wine: Content, Creation and Setting

14.40–15.00

Kaffeepause

Moderation: Martin Pekár

15.00–15.40

Stefan Tscheppe (Hofkellerei der Fürsten von Liechtenstein Vaduz – Wilfersdorf)

Wein evaluieren in der Hofkellerei der Fürsten von Liechtenstein zwischen Vaduz und Wilfersdorf

15.40–16.20

Eva Benková / Pavlína Habová (Univerzita Komenského Bratislava)

Historische Rebsorten in der kleinkarpatischen Weinbauregion: Möglichkeiten und Grenzen der historischen Forschung

16.30–19.00

Arbeitstreffen der einzelnen Kommissionen

19.30–21.00

Abendessen für Vortragende und Kommissionsmitglieder

FREITAG, 21. OKTOBER 2022

BRNO, FILOZOFICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY, ARNE NOVÁKA 1, POSLUCHÁRNA B2.13

(3) Wein distribuieren / Víno distribuovat

Moderation: Miloš Řezník

9.00–9.40

Gerhard Ammerer / Alexandra Schmidt (Salzburg)

Wein an der Donau. Anbau und Kulturtechnik, feudale Strukturen und Vermarktung in der Wachau der Frühen Neuzeit

9.40–10.20

Ludovít Hallon (Historický ústav SAV)

Die Geschäftsaktivitäten von Weinunternehmen in der Slowakei in der Zwischenkriegszeit

10.20–10.40

Kaffeepause

10.40–11.20

Tomáš Dvořák / Tereza Richtáriková (Masarykova univerzita Brno)

Vertreibung – Neubesiedlung – Verstaatlichung. Mährischer und slowakischer Weinbau im Wirbel der „nationalen und sozialen“ Revolution nach 1945

(4) Wein konsumieren / Víno konzumovat

Moderation: Frank Hadler

11.20–12.00

Peter Rauscher (Universität Wien)

Weinkonsum, Weinimport und Weinexport: Österreich in der Frühen Neuzeit

12.00–12.40

Johann Kräftner (Liechtenstein. The Princely Collections Wien – Vaduz)

Die Architektur der Kellergassen und Presshäuser des „liechtensteinischen“ Weinlandes im Süden Mährens und Nordosten Niederösterreichs

12.40–14.00

Mittagspause

Moderation: Tomáš Knoz

14.00–14.40

Martina Pavlicová / Eva Chovancová (Masarykova univerzita Brno)

Wine traditions in the folk culture of South Moravia

14.40–15.20

Johann Werfring (Wien)

Weinbräuche und Volkskultur

(5) Summary

15.20–16.00

Erich Landsteiner (Universität Wien)

Wein in Geschichte – Geschichte in Wein

16.15–21.00

Exkursion: Kellerführung und Weinverkostung – Pavlov und / oder Wilfersdorf

SAMSTAG, 22. OKTOBER 2022

MIKULOV, REGIONÁLNÍ MUZEUM V MIKULOVĚ, ZÁMEK 1/4

LEDNICE, ZAHRADNICKÁ FAKULTA MENDELovy UNIVERZITY, VALTICKÁ 337

cca 8.00–14.00

Exkursion: Regionalmuseum Mikulov, Fakultät für Gartenbau MENDELU Lednice

Im Rahmen der Exkursion:

Radek Sotolář (Mendelova univerzita Brno)

Réva vinná na Mendelově univerzitě / Die Weinrebe an der Mendel-Universität

Wissenschaftliche Konzeption

Frank Hadler (GWZO. Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa Leipzig)

Tomáš Knoz (Masarykova univerzita Brno)

Martin Markel (Masarykova univerzita Brno)

Wissenschaftliches Sekretariat

Lenka Adámková (CZ–DE–SK Kommission) lenka.vomackova@seznam.cz

Tamara Borovková (CZ–FL Kommission) tamaralucia@seznam.cz

Eva Buřňová (CZ–FL Kommission) evah@phil.muni.cz

Monika Březinová (CZ–A Ständige Konferenz) monika.brezinova@fsv.cuni.cz